

2016-11-11

Regeringen
Miljö- och energidepartementet
103 33 Stockholm

Remissyttrande angående Naturvårdsverkets utredning ”Torvutvinningens och torvanvändningens klimat och miljöpåverkan”, M2015/03518/Nm

Inledning

Regeringen gav i oktober 2015 (M2015/03518/Nm) Naturvårdsverket i uppdrag att analysera och redovisa den svenska torvutvinningens klimat- och miljöpåverkan särskilt med avseende på miljö kvalitetsmålen *Begränsad miljöpåverkan* och *Myllrande våtmarker* samt föreslå hur torvutvinningens negativa inverkan på måluppfyllelsen kan minska.

Naturvårdsverket lämnade sin redovisning ”Torvutvinningens och torvanvändningens klimat- och miljöpåverkan” till regeringen i juni 2016. Neova AB har beretts möjlighet att inkomma med synpunkter på denna utredning.

Sammanfattning och övergripande slutsatser

Torv är ett förnybart och långsiktigt hållbart bränsle då tillväxten vida överstiger uttaget. Naturvårdsverkets påstående att torv ur klimatsynpunkt måste betraktas som ett fossilt bränsle är därför direkt felaktigt.

Naturvårdsverkets förslag om elcertifikat och koldioxidskatt innebär att elcertifikat avvecklas för torv och att koldioxidskatt införs. Detta skulle medföra att torv beskattas hårdare än fossilt kol för användning i kraftvärmeföretag. Koldioxidskatt på kol avvecklades 2013. Orsaken till att kol inte längre är belagd med koldioxidskatt är att det krävs utsläppsrätter för kol i EU ETS. Samma sak gäller även för torvens utsläpp. Koldioxidskatten för förbränningen av avfall togs bort redan 2010.

(1 / 14)

Påståendena att torv ska betala sina miljöskadestnader och inte gynnas på ett otillbörligt sätt är sett i detta perspektiv orimligt.

Naturvårdsverkets förslag går mot riktlinjerna från regering och riksdag. IPCC förde 2006 torv till en egen kategori "Peat" för att särskilja från "Other fossil fuels". EU-kommisionen fann 2003 flera motiv för att torv fördes till systemet med elcertifikat. Torv intar därmed en särställning på så väl nationell nivå liksom i EU och IPCC.

Torvens utsläpp av koldioxidekvivalenter från förbränningen enligt gällande beräkningsmodeller uppgår till ca 0,95 % av det totala utsläppet. I detta tas ingen hänsyn till tillväxten av torv, vilket sker för trädbränslen som upptag i biomassa. En viktig parameter att framhålla är att samförbränning med torv ger både högre effekt i pannorna och högre driftsäkerhet. Användning av torv gynnar därmed en ökad användning av trädbränslen och minskar behovet av kol och olja.

Naturvårdsverkets förslag förefaller vara mycket ogenomtänkt. Naturvårdsverket vill ersätta torven med bland annat kol, avfall, bildäck och rötslam. Huvuddelen av ersättningsmaterialet kommer sannolikt att utgöras av kol. Man kan fråga sig vilken klimatnytta ett utbyte av torv ger i förhållande till ökad användning av kol. Om man dessutom beaktar att torv är ett förnyelsebart bränsle som rätteligen inte borde ingå under kategorin bränslen med nettoutsläpp av växthusgaser, blir detta obegripligt.

Av utredningen framgår att Naturvårdsverket i princip vill avveckla användningen av torv. Detta gäller även torv för andra ändamål än energi såsom växttorv. Detta vittnar om en betydande okunskap om torvens unika egenskaper och svårigheterna till substitution. Skulle så ske genom lagstiftning eller andra styrmedel kommer sannolikt torv för detta ändamål att importeras från östra Europa.

Dikad torvtäkt mark släpper ut stora mängder växthusgaser. Motivet till den historiskt genomförda dikningen var bland annat för att vinna mark för skogs- eller jordbruk. Naturvårdsverket är otydligt när det kommer till skillnaden mellan dikad torvtäckt mark och torvmarker som används för torvproduktion. Dikad torvtäckt mark har sett till utsläpp av växthusgaser ingenting att göra med torvbruk och torvuttag. Syftet har varit ett annat och utsläppen av växthusgaser från områdena kan inte belasta torvbruket.

Däremot kan torvbruket vara ett sätt att nyttja torvresursen. Med rätt val av områden och efterbehandling blir det samlade utsläppet av växthusgaser lågt samtidigt som resursen kan användas. Alternativet är att torv bryts ner med utsläpp av koldioxid som följd utan någon nytta. Detta leder till dubbla utsläpp av växthusgaser, dels genom att dikade torvmarker fortsätter släppa ut koldioxid och dels genom att bränslet som ersätter torv vid förbränning medför utsläpp. Ersättningsbränslet är ofta kol.

(2 / 14)

Vad gäller miljöpåverkan från torvtäkter baserar Naturvårdsverket sina bedömningar och jämförelser på att torvtäkter kommer till stånd inom orörda eller endast mycket svagt hydrologiskt påverkade våtmarker med höga naturvärden. Det går många gånger inte heller att urskilja om det är torvbruk som orsakat de problem man beskriver eller om det är annan verksamhet.

I själva verket sker en mycket noggrann genomlysning av dessa frågor i samband med prövningen av en ny verksamhet. Redan i urvalet av lämpliga myrar för verksamhet undantas områden med exempelvis höga naturvärden, närhet till bebyggelse och myrar som är hydrologiskt intakta. Inom ramen för miljökonsekvensbeskrivningen i samband med ansökan utförs i regel bland annat olika biologiska och vattenkemiska inventeringar och undersökningar. Naturvårdsverkets bild blir därför onyanserad. De målar också upp en problembild som är kraftigt överdriven för torvtäkter.

Neova redovisar redan idag i tillståndsansökningar bedömningar vad gäller klimatfrågan och den aktuella myren. Bolaget har därför inget att invända mot att detta redovisas i miljökonsekvensbeskrivningen. Bedömningsgrunder för detta måste vara rimliga för företagen att leva upp till. Utredningar som hör hemma inom forskarvärlden kan rimligen inte ingå i företagets beskrivningar. Bedömningsgrunder för detta bör tas fram i samråd mellan berörda aktörer.

Det som i första hand är styrande vid en efterbehandling är de naturliga förhållandena på platsen. Vid ansökning för en ny tåkt redovisas en preliminär efterbehandlingsplan. I denna beskrivs förutsättningarna för efterbehandling och det för närvarande mest troliga alternativet. Nuvarande ordning där bolaget genom villkor åläggs att ta fram en slutlig efterbehandling en tid innan avslutning är en klok ordning där ändrade förhållanden, enskilda och samhälleliga intressen kan vägas in.

Vad gäller frågan om ekologisk kompensation är detta en fråga som Neova är villig att överväga i samband med prövning av torvtåkt. Den modell med avgifter som föreslås har tidigare förts fram som en möjlighet av torvbranschen. Avgifterna måste dock ligga på en ekonomiskt rimlig nivå.

Arbeten i torvbranschen ger utkomstmöjligheter för lands- och glesbygden. De kan ha stor betydelse för en trakt. Naturvårdsverket antar att om arbeten försvinner som följd av förslagen kommer nya att uppstå. För många på landsbygden måste detta resonemang framstå som synnerligen huvudstadsorienterat. En god förvaltning av resursen torv, på ett klimat- och miljöriktigt sätt, kan istället leda till ökade försörjningsmöjligheter på landsbygden.

(3 / 14)

Torv är förnybart

Det svenska torvbrukets uttag av torv var under 2014 ca 3,7 miljoner m³, varav energitorv utgjorde ca 2,2 miljoner m³. Tillväxten av torv uppskattas samtidigt till ca 20 miljoner m³ per år i odränerad torvmark (de Jong m fl, 2015).

Tillväxten av torv är alltså avsevärt större än det uttag som görs i torvtäcker. Naturvårdsverkets påstående att torv ur klimatsynpunkt måste betraktas som ett fossilt bränsle är därför direkt felaktigt. Torv betecknades som långsamt förnyelsebart i torvutredningen. Samma definition används i Finland som utvinnet betydligt mer torv än Sverige.

För fossila bränslen sker ingen biologisk tillväxt. Fossila bränslen som kol, olja och naturgas utgörs av biologiskt material som omvandlats i berggrunden. I många fall under flera hundra miljoner år. Skillnaden mellan torv och fossila bränslen är uppenbar.

IPCC förde 2006 torv till en egen kategori "Peat" för att särskilja från "Other fossil fuels". Regeringen ställde sig i prop 2003/04:42 "Torv och elcertifikat" bakom torvutredningens konstaterande om att torv är långsamt förnyelsebart. Regeringen accepterade därför begreppet "förnybar el" även för sådan el som producerats med torv. EU-kommisionen fann 2003 flera motiv för att torv fördes till systemet med elcertifikat. I det energipolitiska beslutet år 2009 slogs bl a fast att under vissa betingelser kan användning av torv ha en positiv nettopåverkan på klimatet. På nationell politisk nivå liksom även i EU och IPCC intar alltså torv en särställning.

Energipolitiska styrmedel

Naturvårdsverkets förslag i denna del innebär att elcertifikat avvecklas för torv och att koldioxidskatt införs. Detta skulle medföra att torv beskattas hårdare än fossilt kol för användning i kraftvärmeföretag. Koldioxidskatt på kol avvecklades 2013. Orsaken till att kol inte längre är belagd med koldioxidskatt är att det krävs utsläppsrätter för kol i EU ETS. Samma sak gäller även för torvens utsläpp. Koldioxidskatten för förbränningen av avfall togs bort redan 2010. Påståendena att torv ska betala sina miljöskadestnader och inte gynnas på ett otillbörligt sätt är sett i detta perspektiv orimligt.

Naturvårdsverkets förslag går mot riktlinjerna i dels riksdagens beslut om elcertifikat 2004, dels riksdagens energipolitiska beslut år 2009. I dessa ställningstaganden från regering och riksdag accepterades att torven skulle kunna spela en viktig roll som komplement till träbränslen. Vidare bortser man från att EU 2003 godkände att torv fördes till systemet med elcertifikat för att minska kolanvändningen och för att medverka till uppnåendet av målen i dåvarande kraftvärmedirektivet (public support N 294/2003 - Sweden).

(4 / 14)

Torv har en viktig funktion för att uppfylla de riktlinjer som finns i den energipolitiska uppställningen från juni 2016 som särskilt lyfter fram ökad flexibilitet i den framtida energianvändningen.

Neova motsätter sig de ändringar som föreslås. Förslagen går mot tidigare beslut, är inkonsekventa och riskerar att fasa ut torv från landets energisystem. Det skulle innebära att Sverige skulle sluta använda ett inhemskt bränsle som med liten klimat- och miljöpåverkan skapar arbetstillfällen i glesbygd. De torvområden som är aktuella för uttag är hydrologiskt påverkade och torven på dessa bryts likväl ner och avgår som koldioxid. Istället vill Naturvårdsverket styra mot import av kol eller möjligen avfall för att ersätta torven i energisystemet.

Energipolitik är mångfacetterat och utmärkande är att olika intressenter vill ha stabila villkor för sektorn. Regering och riksdag bör därför slå fast att torv har en viktig roll att spela i energisystemet i linje med tidigare energipolitiska beslut. Ett av regeringens motiv i 2009 års energipolitiska beslut var att den svenska energipolitiken som baseras bl a på ekologisk hållbarhet, försörjningstrygghet och ekonomisk konkurrenskraft rymmer ett inslag av torv, om än i begränsad omfattning. Klimat- och miljöriktigt torvbruk kan bedrivas och behövs i ett hållbart och flexibelt energisystem med ökande andelar biobränsle.

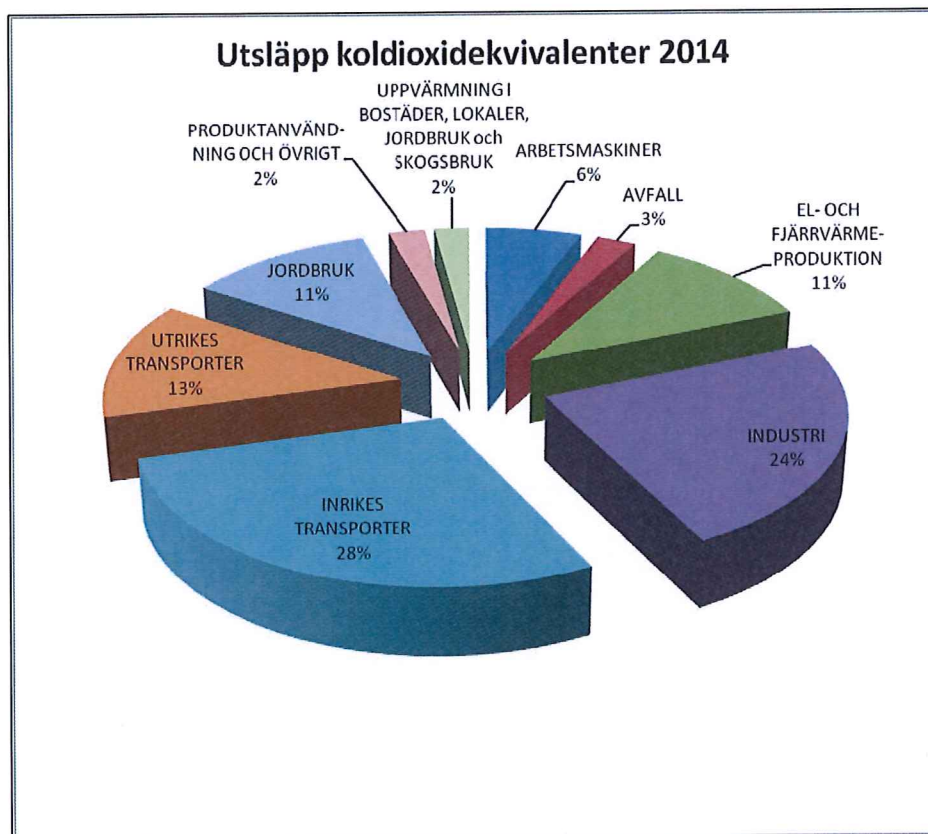
Torvens roll i energisystemet

Under 2014 uppgick energianvändningen till 368 TWh (Energimyndigheten, Energitillförsel och energianvändning i Sverige 2014). Av den tillförda energin kom 130 TWh (ca 23 %) från biobränslen och ca 182 TWh (ca 33 %) från kärnkraft. Fossila bränslen (kol, koks, råolja och oljeprodukter samt natur- och stadsgas) stod för 164 TWh (ca 30 %). Torven stod i sammanhanget för ca 1,5 TWh, dvs ca 0,27 % av den tillförda energin.

Sveriges totala utsläpp av växthusgaser uppgick 2014 till 62,6 miljoner CO₂-ekv. I figur 1 framgår andelarna av de totala utsläppen av koldioxidekvivalenter under 2014. Utsläppen från El- och fjärrvärmeproduktion inom vilken sektor energitorven används uppgår till sammanlagt till 11 %, dvs ca 6,8 miljoner ton (SCB, Utsläpp koldioxidekvivalenter 1990-2014). Angivna värden i figur 1 är hämtade från SCB och baseras på uppgifter från den årliga växthusgasinventeringen enligt gällande riktlinjer under FNs klimatkonvention.

Inom sektorn *El- och fjärrvärmeproduktion*, som 2014 alltså stod för 11 % av det totala växthusgasutsläppet, var torvens andel ca 9 % och ca 0,95 % av det totala utsläppet av koldioxidekvivalenter.

I detta tas ingen hänsyn till den tillväxt av torv som sker i Sverige (kolinlagring) och torvens klassning som långsamt förnyelsebar resurs, se rubrik *Torv är förnybart* ovan. Detta sker för träbränslen och analogt med mekanismerna för detta, d v s upptag i växande biomassa, bör detta även göras för användningen av torv.

Figur 1. Sveriges utsläpp av växthusgaser 2014 exkl markanvändning och upptag i biomassa (LULUCF). Exempelvis ingår inte utsläppen från dikad torvtäkt mark.

Torvens totala andel av växthusgasutsläppet inom *El- och fjärrvärmeproduktion* har minskat från 1990 (ca 15 %) till 2014 (9 %), detsamma gäller för användningen av oljeprodukter. Under samma period har en kraftig ökning av ”Trädbiobränslen” samt ”Avfall och övrigt” ägt rum inom kategorin. Utsläppen av växthusgaser från ”Avfall och övrigt” har ökat från 7 % (1990) till 32 % (2014).

Utifrån SCB och Energimyndighetens rapport EN 11 SM 1501 (El-, gas- och fjärrvärmeförsörjningen 2014) framgår en fördelning av bränslen för värme- och fjärrvärmeproduktion i (kraft)värmeverk. I denna framgår att torven utgjorde ca 2,7 % av energin. Andelen som bestod av fossila bränslen (kol, kolgaser, naturgas och eldningsolja m fl) uppgick till ca 12,6 % och ”Avfall” uppgick till ca 35,6 % .

Jämförelsen med avfall och speciellt importerat avfall är intressant eftersom Naturvårdsverket anger detta som en möjlig bränslekategori för att ersätta torv. Avfall innehåller ca en tredjedel fossilt kol främst i form av plast (Avfall Sverige, rapport U2012:02).

Importen av avfall var under 2014 ca 1,3 miljoner ton vilket genererade ett utsläpp på 0,85 miljoner ton koldioxidekvivalenter. Förbränning av importerat avfall utgör alltså redan idag ett större utsläpp än vad som emanerar från torvförbränning.

Som framgår ovan utgör torv en mindre del av energisystemet. Användningen av torv sker huvudsakligen genom samförbränning med biobränslen. Vanliga andelar för inblandning uppgår till 10-20 %. Inblandningen ger flera fördelar. Den minskar problemen med beläggningar, agglomering och slagging i pannorna. Samförbränning med torv ger därmed högre effekt i pannorna och högre driftsäkerhet. Användning av torv gynnar därmed en ökad användning av trädbränslen.

Anledningen till torvens positiva egenskaper ligger till del i förekomsten av svavel men även i förekomsten av andra ämnen som kisel och kalcium som reagerar med kalium i trädbränslet. Därmed höjs smältpunkten för askan i pannan och beläggningarna minskar. Driftstörningar i biobränslepannor leder till lägre effekt eller att pannan måste stoppas. Effektbehovet måste då ersättas med reservpannor som eldas med kol eller olja.

Vid effekttoppar (spetslast) kan högre andel torv nyttjas för att tillgodose behovet. Detta möjliggörs genom att torv har högre energiinnehåll än trädbränslen.

Den funktion som torv har vid förbränning i biobränsleeldade pannor menar Naturvårdsverket ska ersättas med svavelföreningar, kol, avfall, bildäck eller rötslam. Den energimängd som tillförs med torv måste dock också ersättas. Sannolikt är alternativet för detta förbränning av kol. Man kan fråga sig vilken klimatnytta ett utbyte av torv ger i förhållande till ökad användning av kol. Om man dessutom beaktar att torv är ett förnyelsebart bränsle som rätteligen inte borde ingå under kategorin bränslen med nettoutsläpp av växthusgaser, blir detta obegripligt.

Naturvårdsverkets förslag löser inte heller alla förbränningstekniska faktorer och förefaller i övrigt vara mycket ogenomtänkt. Värmeverk som samförbränner torv har tillstånd som kan vara knutna till vissa bränsletyper. Ersättning av torv kan därför inte ske utan omprövningar av tillstånden. För många anläggningar som baserar produktionen på biobränslen torde det också vara mycket främmande att förbränna avfall istället. Den aska som faller från dessa typer av anläggningar har betydligt mer miljöfarliga egenskaper och kan inte ingå i ett kretslopp med återföring till skogsmark.

Odlings- och strötorg mm

Torg är viktig för framställning av odlingssubstrat för yrkesmässig odling och för hobbyodling. De flesta av landets innevånare har kommit i kontakt med torg i denna form i exempelvis krukväxter eller som grönsaker och växter som helt eller delvis odlats i torvbaserad jord. Växtsubstrat av torg har unika egenskaper som är mycket svåra att ersätta med andra alternativ.

Produktionen av blocktorg nämns inte i Naturvårdsverkets utredning men intar förstasidan i utredningen som bild. Exportvärdet för växttorg var under 2015 ca 170 miljoner kr. En stor del av detta kommer från företag i exempelvis den småländska glesbygden.

Strötorg behandlas inte heller rapporten. Strötorg i djurstallar binder ammonium och förbättrar djurhälsan genom bättre luft i djurstallarna och genom att förhindra klövsjukdomar. I svinstallar används torg dessutom för att underlätta ett naturligt bökande och grisar kan även äta torg vilket visat sig ge friska djur.

Under senare år har även en ökande andel torg exporterats för framställning av aktivt kol. Detta används främst för vatten- och luftrening i olika applikationer och underordnat även med medicinska syften.

Exporten av torg till närliggande marknader har goda möjligheter att öka inom dessa sektorer. Efterfrågan är stor. Ökad förädlingsgrad kan skapa fler arbeten på landsbygden.

Av utredningen framgår att Naturvårdsverket i princip vill avveckla denna verksamhet. Man menar att torven kan ersättas med andra material. Detta vittnar dock om en betydande okunskap om torvens unika egenskaper och svårigheterna till substitution. Skulle så ske genom lagstiftning eller andra styrmedel kommer sannolikt torg för detta ändamål att importeras från östra Europa.

Dikad torvtäkt mark som inte används för torvtäkter släpper ut stora mängder växthusgaser

I Sverige finns ca 10 miljoner hektar torvtäckt mark som till ca 60 % (6 miljoner hektar) utgörs av torvmark med ett torvlager mäktigare än 30 cm. Av denna areal har ca 2,6 miljoner hektar (ca 26 % av totala ytan) påverkats hydrologiskt mer eller mindre av dikning (Torvforsk 2015, projektrapport 15).

Den totala ytan som utgörs av torvtäkter uppgår till ca 0,5 % (ca 0,0125 miljoner hektar) jämfört med ytan för dikepåverkad torvtäckt mark.

Syftet med denna dikning var att vinna mark för skogs- eller jordbruk eller underordnat för andra syften som vägar, järnvägar och bebyggelse. Den övervägande delen av arealen torde ha dikats för att gynna skogsbruket. Nedläggning av jordbruksmark medför även att denna del ökar. Svenska staten var historiskt ofta pådrivande för detta och under perioder har bidrag utgått för dikning.

Det är betydande mängder växthusgaser som släpps ut. Detta hänger samman med att då torvmarker dikas syresätts torvlagren och den bryts ner av mikroorganismer. Genom de undersökningar som gjorts av Neova och andra finns många exempel på att torvlagret på en myr kan ha minskat med 0,5-1 meter.

Det totala utsläppet av växthusgaser i Sverige från hydrologiskt påverkad torvtäckt mark uppgår till 15-24 miljoner ton CO₂-ekv (Torvforsk 2015, projektrapport 15). Detta motsvarar ungefär det samlade utsläppet från inrikes transporter och är alltså en mycket stor källa, ca 20 %, av Sveriges utsläpp av växthusgaser.

Enligt Naturvårdsverket uppgick utsläppet från torvtäcker under 2014 till ca 0,13 miljoner ton CO₂-ekv, vilket motsvarar ca 0,54-0,87 % av utsläppet från dikad torvtäckt mark som inte används för torvproduktion.

Naturvårdsverket är otydligt när det kommer till skillnaden mellan dikad torvtäckt mark och torvmarker som används för torvproduktion. Dikad torvtäckt mark har sett till utsläpp av växthusgaser ingenting att göra med torvbruk och torvuttag. Syftet har varit ett annat och utsläppen av växthusgaser från områdena kan inte belasta torvbruket.

Däremot kan torvbruket vara ett sätt att nyttja torvresursen. Med rätt val av områden och efterbehandling blir det samlade utsläppet av växthusgaser lågt samtidigt som resursen kan användas. Alternativet är att torv bryts ner med utsläpp av koldioxid som följd utan någon nytta. Detta leder till dubbla utsläpp av växthusgaser, dels genom att dikade torvmarker fortsätter släppa ut koldioxid och dels genom att bränslet som ersätter torv vid förbränning medför utsläpp. Ersättningsbränslet är ofta kol.

Miljöpåverkan från torvtäcker

Naturvårdsverket baserar sina bedömningar och jämförelser på att torvtäcker kommer till stånd inom orörda eller endast mycket svagt hydrologiskt påverkade våtmarker med höga naturvärden. Exempel på detta är diskussionen kring påverkan för den biologiska mångfalden och vattenkvalitetsfrågor.

I själva verket sker en mycket noggrann genomlysning av dessa frågor i samband med prövningen av en ny verksamhet. Redan i urvalet av lämpliga myrar för verksamhet undantas områden med exempelvis höga naturvärden, närhet till bebyggelse

(9 / 14)

och myrar som är hydrologiskt intakta. Inom ramen för miljökonsekvensbeskrivningen i samband med ansökan utförs i regel bland annat olika biologiska och vattenkemiska inventeringar och undersökningar.

Under produktionstiden används reningsanläggningar. Provtagning och undersökningar utförs kontinuerligt kopplat till egenkontroll och villkor i tillståndet. Neova är miljöcertifierat enligt ISO 14001. Torvverksamheten certifierades år 2005. Detta innebär konkret att vi kontinuerligt ser över påverkan och genomför ständiga förbättringar av verksamheten.

Naturvårdsverket är onyanserade och målar upp en problembild som är kraftigt överdriven för torvtäkter. Det går många gånger inte att urskilja om det är torvbruk som orsakat de problem man beskriver eller om det är annan verksamhet.

Ett exempel på detta är sänkningen av pH-värde, vattnets surhetsgrad. Bolaget har erfarenhet från drygt 60 torvtäkter, fördelade över hela landet. De dramatiska pH-sänkningar med efterföljande ökning av metaller som Naturvårdsverket antyder är inget som sker i verkligheten. Det vanligaste förhållandet är tvärtom att pH-värdet stiger i vatten från torvtäkter.

Vidare för Naturvårdsverket en diskussion kring täkternas påverkan på aluminiumhalten i nedströms liggande vattendrag och dess påverkan på fisk. För att erhålla problem med aluminium i nedströms liggande vattendrag bör pH sjunka avsevärt ner mot pH 3-3,5. Detta är ytterst ovanligt och kan endast ske i samband med oxidation av underliggande sulfidjordar med en hög försurande potential.

Bolagets erfarenheter visar att metaller i torven eller mobilisering av metaller vid torvtäkter inte utgör något problem. Vid en oxidation av sulfidjordar på grund av dränering kan en påverkan på pH bli omfattande samt även läckaget av metaller från sulfidjorden. Det främsta problemet vid oxidation av sulfidjordar kopplat till dränering är dock inte metallhalterna generellt utan specifikt aluminiumjonen (Al^{3+}). Vid förekomst av sulfidjordar har bolaget därför vidtagit särskilda åtgärder för att förhindra oxidation av dessa.

Vid höjning av grundvattenytan kan transporten öka av Hg(II) och MeHg (kvicksilver och metylkvicksilver). En förändrad nivå på grundvattenytan kan också leda till att nya miljöer som är gynnsamma för metylering av Hg skapas. Optimala förhållanden för metylering är en höjd grundvattenyta, tillgång på lättillgängligt kol samt närvaro av Hg i högre koncentrationer.

De förutsättningar som inträffar i samband med torvproduktion är de motsatta, vilket således torde innebära att riskerna för en ökad transport av MeHg minskar i samband med produktionen.

(10 / 14)

Vid ansökan utreds de hydrologiska förhållandena i vattendragen och undersökningar av vattenkvaliteten görs. Detta redovisas i miljökonsekvensbeskrivningen till ansökan. Effekterna kan därmed bättre bedömas.

En intressant aspekt vad gäller vattenkvalitet är att kvaliteten från befintliga torvtäkter inte skiljer sig påtagligt från annan dikad torvmark som undersökts av bolaget. Vid oxidation och nedbrytning av torven inom dessa områden frigörs bland annat näringsämnen och suspenderade ämnen. Med hänsyn till att dikad torvbevuxen mark utgör mycket stora arealer, landets samlade torvtäkter utgör ca 0,5 % av detta, vore mer ingående undersökningar av intresse.

Lokalisering ur ett klimatperspektiv

Neova redovisar redan idag i tillståndsansökningar bedömningar vad gäller klimatfrågan och den aktuella myren. Bedömning av den hydrologiska påverkan görs vid prövningen genom 9 kap 6 g §. Bolaget har därför inget att invända mot att detta redovisas i miljökonsekvensbeskrivningen. Frågan är dock komplex och det pågår fortfarande en kunskapsuppbyggnad på forskarnivå. En vidare precisering av lämpliga bedömningsgrunder kommer att krävas och denna tas lämpligen fram i samråd mellan berörda aktörer. Den rapport som bland annat SLU, CBM och TorvForsk tagit fram rörande underlag för en samordnad prövning år 2015 "Förvaltning av torvtäckt skogsmark med avseende på klimat och naturvärden, Slutrapport 2015-06-30" borde kunna utnyttjas i detta sammanhang eftersom den beskriver underlag och metodik för detta.

Bedömningsgrunder måste vara rimliga för företagen att leva upp till och får inte vara för betungande. Utredningar som hör hemma inom forskarvärlden kan rimligen inte ingå i företagens beskrivningar.

Komplexiteten vad gäller hydrologiskt påverkad mark är påtaglig. Vi har redan nu sett fall i prövningar där den hydrologiska påverkan relateras till avståndet mellan diken. Naturvårdsverket tar dock själva upp exempel på att hydrologisk påverkan även kan uppkomma då avståndet mellan diken är större. Detta beror dels på hur och var dikningen skett och dels på att vegetation och träd kan medföra ökad dränering genom en självförstärkande process.

Vid varje prövning vägs olika aspekter mot varandra. Naturvårdsverkets redovisning är otydlig i denna del och vi önskar att det klarläggs bättre hur klimatfrågan ska hanteras och värderas i samband med en lokaliseringsprövning. Detta gäller främst avvägningarna enligt 2 kap 6-7 §§ miljöbalken och bestämmelserna i 3 kap miljöbalken.

Vi vill även i detta sammanhang påminna om det faktum att tillväxten av torv väl överstiger uttaget och att torv därför är förnybart. Detta hindrar dock inte att klimatfrågan likväl bör beaktas.

Efterbehandling

Bolaget håller i stora delar med Naturvårdsverket att det ur ett klimatperspektiv är mer fördelaktigt att ta tillvara all torv och att efterbehandla genom beskogning. Detta var även torvutredningens slutsatser.

Det som i första hand är styrande vid en efterbehandling är de naturliga förhållandena på platsen. Om inte marken kan dräneras efter torvuttaget kommer skogsproduktion inte att vara möjlig. I de flesta fall gäller dock det motsatta, våtmarker kan i de flesta fall skapas genom uppdämning av ett område.

Vid efterbehandling finns flera intressen att ta hänsyn till. Markägarna vill ofta, men inte alltid, att marken beskogas. Miljömyndigheter har ofta prioriterat ny våtmark i någon form för att öka biodiversiteten. Neova har genomfört många efterbehandlingar med lyckade resultat både vad gäller beskogning och våtmarker av olika typer.

Vid ansökning för en ny täkt redovisas en preliminär efterbehandlingsplan. I denna beskrivs förutsättningarna för efterbehandling och det för närvarande mest troliga alternativet. Med erfarenheter från äldre koncessioner, där efterbehandlingen ofta angavs till skogsmark, och där myndigheten senare föredragit våtmark, bör inte efterbehandlingen slås fast redan i ansökningsskedet. Nuvarande ordning där bolaget genom villkor åläggs att ta fram en slutlig efterbehandling en tid innan avslutning är en klok ordning där ändrade förhållanden, enskilda och samhälleliga intressen kan vägas in. Det är av vikt att även markägarna involveras i denna process.

Ekologisk kompensation

Vad gäller frågan om ekologisk kompensation är detta en fråga som Neova är villig att överväga i samband med prövning av torvtäkt. Det är dock av vikt att kompensation kan vägas in i nyttobedömningen av en torvtäkt om det gäller exempelvis restaurering av dikad torvmark till våtmark eller skogsmark av nytta för biologisk mångfald och klimat. Den modell med avgifter som föreslås har tidigare förts fram som en möjlighet av torvbranschen. Avgifterna måste dock ligga på en ekonomiskt rimlig nivå.

(12 / 14)

Markägare

Inom ramen för proposition 2015/16:178 ”En samlad torvprovning” kommer torvlagen att avvecklas. Detta innebär att för alla nya torvtäkter, även för energitorv, kommer avtal att krävas med berörda markägare. Neova har inte haft några principiella invändningar mot detta. Bolaget träffar sedan tidigare avtal med markägarna även för energitorvtäkter.

Naturvårdsverkets inriktning och förslag strävar tydligt mot ett mål där torv för både energiutvinning och andra ändamål avvecklas. Möjligheterna för markägare att nyttiggöra värden på sin fastighet kan därmed komma att omöjliggöras även om marken i övrigt är lämplig för torvproduktion. Detta innebär ett ingrepp i äganderätten.

Ett av de få konkreta förslagen i Naturvårdsverkets utredning, förutom att föreslå höjda skatter på energitorv, är att avskaffa rätten till mindre husbehovstäkter. Detta sker idag med begränsningen att anmälan ska ske till länsstyrelsen enligt 12 kap 6§ miljöbalken. Länsstyrelsen kan därvidlag sätta villkor eller förbjuda denna verksamhet om platsen inte är lämplig. Även om detta inte berör Neova måste det påpekas att detta är inkonsekvent jämfört med husbehovstäkter för mineraliska jordarter och även detta innebär ett ingrepp i äganderätten.

Sysselsättning

Ungefär 2500 personer har hela eller delar av sin utkomst från torvbranschen. Antalet är svårt att bedöma då verksamheten även ger inkomster för andra verksamheter, allt från lunchrestauranger till verkstäder.

I många fall nyttjas lokal arbetskraft där torvverksamheten utgör en del av den totala inkomsten. Det kan exempelvis gälla jord- eller skogsbrukare eller markentreprenörer. Ofta erbjuder branschen även sommararbeten för ungdomar. Eftersom torvverksamheten ofta är ett komplement till annan verksamhet kan verksamheten ha stor betydelse för den enskilde.

Av naturliga skäl finns dessa arbeten i lands- eller glesbygd. De kan därmed ha stor betydelse för en trakt. Naturvårdsverket antar att om arbeten försvinner som följd av förslagen kommer nya att uppstå. För många på landsbygden måste detta resonemang framstå som synnerligen huvudstadsorienterat. En god förvaltning av resursen torv, på ett klimat- och miljöriktigt sätt, kan istället leda till ökade försörjningsmöjligheter på landsbygden.

(13 / 14)

Lagstiftning

Torvtäkter kommer enbart att prövas enligt miljöbalken då regeringens proposition 2015/16:178 "En samlad torvprövning" trätt i kraft. För befintliga koncessioner kommer fortsatt vissa bestämmelser i torvlagen att gälla.

Prövningen av en torvtäkt sker bland annat enligt 9 kap 6 g § (stoppregeln). Motivet för denna bestämmelse är inte tydligt. I bestämmelsen används begreppet *värdefullt* vilket är oprecist, svårtolkat och lämnar stort utrymme för subjektiva tolkningar. Förarbetena ger viss vägledning till begreppet. Naturvårdsverkets beskrivning av dessa, där högre VMI-klassificering beskrivs som ett absolut kriterium, visar att även myndigheter kan feltolka förarbetena.

De avvägningar för andra typer av verksamheter som görs vid prövning enligt miljöbalken sker med utgångspunkt i att nyttan med en verksamhet måste väga över i förhållande till de störningar som uppkommer. Andra verksamheter kan därför i regel inte lokaliseras till områden med höga naturvärden – värdefull natur. Det är därför inte motiverat att behålla stoppregeln när motsvarande prövning sker i andra delar av miljöbalken.

Vad gäller Neovas syn på ändrad skatt för torv har detta kommenterats ovan liksom ändrade bestämmelser för husbehovstäkt. I övrigt innehåller inte Naturvårdsverkets utredning några förslag till ändrad lagstiftning.

Hudiksvall den 11 november 2016
Neova AB

Torbjörn Claesson
Vd

(14 / 14)